

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»**

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези ІХ Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(20-21 жовтня 2023 р.)**

1 том

ОДЕСА 2023

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези ІХ Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 20-21 жовтня 2023 р.). — Т.1. — Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2023. — 119 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Протокол № 4 від 30.11. 2023 р.

Редакційна колегія:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Демидова Віола Григорівна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри сольного співу Одеської національної музичної академії імені Антоніни Нежданової.

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції

Технічний редактор Г.О. Реброва

©Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2023

Слід звернути увагу на те, що формування ціннісних орієнтацій в майбутніх учителів музичного мистецтва базується на принципі творчої взаємодії між музикою (об'єктом пізнання), викладачем та здобувачами (колективними суб'єктами). У процесі взаємодії виникає специфічна аксіосфера, де розвиваються та зберігаються музично-педагогічні цінності.

Суть фахової підготовки вчителя музичного мистецтва виражається у таких аксіологічних аспектах:

- осмислення музики як процесу створення та функціонування музично-освітніх цінностей;

- реалізація принципу ціннісної взаємодії між об'єктом та колективним суб'єктом пізнання в художньо-освітньому процесі;

- «обмін цінностями», який передбачає взаємне «збагачення» цінностями суб'єктів художньо-освітнього процесу.

Отже, процес ціннісного розвитку майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки повинен бути спрямований на систематичний та цілеспрямований рух від пізнання та ціннісного осмислення фахових знань до продуктивного діалогу. Цей діалог сприяє набуттю особистісних смислів, асиміляції професійних та фахових цінностей, а також усвідомленню універсальних загальнолюдських, національних і духовних цінностей.

Література

1. Боришевський, М. Й. (2010). Дорога до себе : Від основ суб'єктності до вершин духовності : Монографія. Київ : Академвидав,. 416 с.

2. Вихрущ, В. О. (2019). Механізми аксіології сучасної педагогіки: спроба системного аналізу. *Педагогічні науки*. 2019. №87. С. 9-15. <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4218>.

В'ячеслав Дашковський,
професор; Одеська національна музична
академія імені А. В. Нежданової
Україна, м. Одеса

**ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ НАД ПОЛІФОНІЧНИМИ ТВОРАМИ З
МАЙБУТНІМИ ФАХІВЦЯМИ У ГАЛУЗІ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В
ПРОЦЕСІ ФОРТЕПІАНОЛІ ПІДГОТОВКИ**

Вивчення поліфонічних творів у процесі фортепіанної підготовки відіграє важливу роль у формуванні фахової компетентності майбутніх фахівців у галузі музичного мистецтва. Це дозволяє студентам розвивати не лише технічні навички та вміння, але й вдосконалювати музичне мислення, пам'ять, слух тощо.

Ключовою характеристикою поліфонії є наявність кількох мелодійних ліній, що звучать і розвиваються одночасно. Це визначає основні завдання здобувачів під час роботи над поліфонічними творами: слухати і «вести» кожний голос окремо, а також розуміти взаємодію всіх голосів у контексті їх взаємозв'язку. На жаль, більшість майбутніх фахівців вирішують означені завдання з помилками. Це пояснюється тим, що викладачі, ймовірно, не завжди достатньо акцентують увагу студентів на значущість та виразність поліфонічних творів, а фокусуються переважно на технічних аспектах виконання [1].

Слід зазначити, що робота над поліфонічними творами передбачає:

- багатоплановість мислення (вміння аналізувати та розуміти кожний голос окремо, а також їх взаємодію в контексті твору);
- концентрацію уваги (здатність утримувати концентрацію на кількох музичних лініях одночасно, звертаючи увагу на їх взаємодію);
- гнучкість сприйняття «індивідуальності» кожного голосу (здатність виділяти та виражати унікальні характеристики кожного голосу);
- єдність відчуття горизонталі і вертикалі фактури (вміння поєднувати різні музичні шари в гармонічній та логічній спосіб);
- сприйняття «звукової перспективи» (розуміння та відчуття просторових відносин всього поліфонічного матеріалу).

Означені навички та вміння допомагають виконавцеві ефективно та виразно виконувати поліфонічні твори, дозволяючи їм виявити глибоке розуміння та інтерпретацію комплексної структури творів.

Під час роботи над контрастною поліфонією рекомендується працювати зі здобувачами, враховуючи такі методичні аспекти:

- *вивчення аплікатури*: ретельно продумати аплікатуру, щоб забезпечити точність та чіткість виконання поліфонічного тексту;
- *робота над кожним голосом окремо*: вивчати, інтонувати, проспівувати та виконувати кожного голосу окремо;
- *виконання прикрас*: зосереджувати увагу на роботі з прикрасами, такими як мелізми та групето;
- *ансамблева гра з викладачем*: виконувати поліфонічні голоси разом із викладачем для розвитку відчуття та слухання поліфонічної тканини);

- *проспівування голосів по черзі*: по черзі виконувати кожний голос, зосереджуючи увагу на кожній поліфонічній лінії;

- *гра з підсиленою динамічною контрастністю*: виконувати твір з підсиленою динамічною контрастністю голосів.

В імітаційній поліфонії мелодія-тема або її фрагмент послідовно розгортається в різних, але однаково важливих голосах. Цей вид поліфонії охоплює такі форми, як канон, інвенція та fuga.

Імітаційна поліфонія, безумовно, складніша, ніж контрастна, оскільки в ній голоси є більш самостійними та безперервно «рухаються» та розвиваються. Робота над такою поліфонією розпочинається з ретельного вивчення теми: її ритмічного малюнку, інтонацій, фразування, артикуляції та звуковедення, а тільки потім відбувається порівняння проведення теми в кожному з голосів [2].

Перехід до вивчення двоголосся в одній руці вимагає від здобувачів ретельного планування аплікатури, чіткої динамічної диференціації та попереднього виконання голосів двома руками.

Під час подальшої роботи над поліфонією, викладач і майбутній фахівець можуть грати в дуеті, випробовуючи всі можливі варіанти комбінацій голосів (гра одного голосу і виконання іншого; гра обох голосів і спів одного з них по черзі тощо).

Означені вищі методичні прийоми допоможуть здобувачам систематично формувати та розвивати необхідні навички для грамотного виконання поліфонічних творів.

Отже, досягнення високого професійного рівня у виконанні поліфонічної музики стає можливим завдяки поступовому, плавному та неперервному розширенню знань та вдосконаленню поліфонічних навичок. Слід додати, що впровадження інноваційних методів викладання фортепіанних дисциплін, які доповнюють традиційні підходи, сприятиме розширенню можливостей сучасного художньо-освітнього процесу і покращить уміння здобувачів виконувати поліфонічні твори.

Література

1. Умрихіна О. Художньо-педагогічний аналіз поліфонічних творів як необхідна складова фахових умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Перспективи та інновації науки. Серія: Педагогіка*. 2021. № 5. С.606-613.

2. Хань Ле. Сутність та структура поліфонічно-виконавських умінь майбутніх учителів музичного мистецтва. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2018. № 24. Ч.2. С. 170-176.